

Mr. Melchior Wathelet

Göç ve İltica Politikasından Sorumlu Devlet Bakanı
Avrupa Birliği Konsey Başkanlığı

Brüksel, 4 Kasım 2010

Referans no: B 1005

Sayın Devlet Bakanı,

Konu: Adalet ve İçişleri Konseyi, 8 – 9 Kasım 2010

8 ve 9 Kasım tarihlerinde gerçekleşecek olan Adalet ve İçişleri Konseyi toplantısında, AB'nin doğu ve güneydoğu sınırlarındaki göç akışı ile sınır kontrolü hususlarının görüşülmesi bekleniyor. Son zamanlarda Frontex tarafından Türk-Yunan sınırına Hızlı Sınır Müdahale Ekibi (HSME) yerleştirilmesi, sığınmacılar ile düzensiz göçmenlerin karşılaştıkları zorluklar ve Dublin Düzenlemesi'nin uygulanmasının sonucu göz önüne alındığında, bu görüşme tam zamanında gerçekleşmektedir. Biz, bu fırsatı, 2 Kasım tarihinde yerleştirilen HSME operasyonu ile ilgili endişelerimizi dile getirmek ve Dublin II düzenlemesi üzerine yapılan güncel müzakereler hakkında önerilerimizi tekrarlamak için kullanacağız.

Hızlı Sınır Müdahale Ekibi'nin Yerleştirilmesi

Uluslararası Af Örgütü AB'ye resmi belgeleri olmadan giriş yapan her birey 'yasadışı' giriş yapmış olarak değerlendirilmediğini ve sınırı geçen kişilerin uluslararası korumaya ihtiyacı olabileceği farz edilebileceğini, özellikle içlerinden çoğu Irak, Somali, Afganistan gibi ülkelerden geliyorsa bu durum ilk bakışta (*prima facie protection*) uluslararası koruma için yeterli bir nitelik olduğunu belirtmektedir. Bundan dolayı Yunanistan yetkilileri, sınırdaki artan baskıya bakmaksızın, sığınmacıların sınırdan *geri gönderilmemelerini*, bunun yerine acil insani ihtiyaçlarını gidermek için yardımların bulundurulmasını ve sığınma için başvuru yapmalarına izin verilmesini güvence altına almalıdırlar. Aynı durum, HSME operasyonlarının bir parçası olarak benzer tedbirleri alan Orestiada bölgesindeki Türk-Yunan kara sınırında ve komşu bölgelerde de geçerlidir. AB'nin Yunanistan'a HSME yerleştirmeleri şeklinde yardımda bulunmasının öncelikli amacının şu anda kendi dış sınırındaki mülteci akını ile başa çıkmak olduğu göz önüne alınınca, Uluslararası Af Örgütü, böyle bir yardımın uluslararası korumaya erişimi engellemesinden veya başka insan hakları ihlallerine neden olmasından endişe duymaktadır.

Kamu açıklamalarından anlıyoruz ki bu HSME operasyonuna katılan tüm görevlilerden, yerleştirmenin her aşamasında temel insan haklarını gözetmeleri beklenmektedir. Fakat bu durumun pratikte nasıl sağlanabileceği belli değildir.

Uluslararası Af Örgütü Türk-Yunan sınırına ilk HSME'nin konuşlandırılmasıyla ilgili aşağıdaki soruların üzerinde durmaktadır:

- Muhafızlar, yerleştirmeden önce ne gibi eğitimler aldılar ve uluslararası korumaya ihtiyacı olan kişileri ya da diğer korunmasız insanları ayırt etme konusunda ne gibi tecrübelerle sahipler?
- Birim operasyonu planlarken, ekibin, *geri-gönderilmeme* de dâhil olmak üzere, uluslararası koruma hususlarıyla ilgili görevlerini açıklamak gibi koruma-duyarlı mevzularda ne gibi bir uzman desteği aldı?
- Yunanistan'ın, insanların ön görüşmeye alınabilecekleri, sığınma taleplerinin işlenebileceği ve temel ihtiyaçlarının karşılanabileceği uygun kabul merkezleri kurmasına yardımcı olmak için ne gibi ayarlamalar yapıldı?
- BMMYK da dâhil olmak üzere insani yardım kuruluşlarına bu merkezler için ne gibi bir erişim verilecektir ve hukuki yardım konusunda ne yapılacaktır?
- Bu operasyonun etkili ve bağımsız bir şekilde izlenmesi pratikte nasıl sağlanacaktır?

Bu sorular, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın, diğer maddelerinin yanı sıra 18. ve 19. Maddelerinde gerekli görüldüğü gibi, sığınma hakkına erişimin korunduğunu ve *geri-gönderilmeme* ilkesinin tam anlamıyla yerine getirildiğini garanti altına alan temel ihtiyati tedbirlerle ilgili oldukları için, etraflı ve hızlı bir şekilde cevaplanmalıdırlar. Geri-gönderilmeme ilkesinin ihlalini önlemek için, göçmenler üçüncü bir ülkeye gönderilmeden önce, geri kabul anlaşmaları gerekleri de dâhil olmak üzere, dolaylı veya 'zincirleme' geri gönderilme riskinin güvenilir bir değerlendirilmesi de yapılmalıdır. Hiç kimse, o ülkeye kabul edileceğinin; *geri-gönderilmeye* karşı etkili bir korumadan yararlanacağı; sığınma talep edebileceği ve (gerekliyse) buna sahip olacağı ihtimalinin bulunduğu; ve kabul edilmiş uluslararası standartlara göre muamele göreceğinin garantisi olmadan üçüncü bir ülkeye gönderilmemelidir.¹

BMMYK tarafından belirtildiği gibi, Yunanistan'dan Türkiye'ye gönderilen kişiler için Türkiye'den öteye de, zulüm ya da başka türlü ciddi zararlarla karşılaşabilecekleri ülkelere de olmak üzere, gönderilme riski mevcuttur.² BMMYK tarafından belgelenen vakalar arasında sığınmacıların Türkiye'den Afganistan ve Irak'a geri gönderildiği durumlar da mevcuttur. Benzer şekilde Uluslararası Af Örgütü de, resmi belgeleri olmayan göçmenlerin Yunanistan'dan, zincirleme *geri-gönderilme* riskiyle karşı karşıya kalacakları Türkiye'ye sınır dışı edildiklerini belgelemiştir.³

¹ Dolaylı veya 'zincirleme geri-gönderilme'nin yasaklanması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin *T.I. v. the United Kingdom*, 7 Mart 2000, kararı ile tanınmış ve 22 Eylül 2009 tarihli *Abdolkhani ve Karimna v Turkey* kararı ile tekrarlanmıştır.

² Observations on Greece as a country of asylum, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), Aralık 2009, s.5.

³ The Dublin II Trap: Transfers of Asylum-seekers to Greece, AI İndeks: EUR 25/001/2010.

Yukarıdaki bilgileri göz önünde tutarak uluslararası korumaya ihtiyacı olan tüm kişileri ve bu ihtiyaçları belirlemek için yeterli ölçütler bulunmadan, şu an yapılmakta olduğu gibi, yalnızca “düzensiz göçmenler”in AB’ye girişini engellemeye odaklanmış bir tepkinin büyük bir endişe yaratacağına dair uyarıda bulunuyoruz. Operasyonun bir parçası olarak oluşturulan ön görüşme mekanizmaları yalnızca tercümanlık hizmetini değil, aynı zamanda bu süreçte yanlış kimlik teşhisi iddialarını ya da diğer düzensizlikleri çözmeye yarayacak uygun yasal yardımları da kapsamı gerektiği konusunu vurgulamak isteriz.

Uluslararası Af Örgütü, son zamanlarda, Yunanistan’daki Frontex-koordineli ortak operasyon çerçevesinde üye ülkelerin yerleştirdiği uzmanlar tarafından da olmak üzere, sığınmacıların ve düzensiz göçmenlerin uyruklarının belirlenmesinde işlerin düzgün yürütülmediğini ortaya koydu.⁴ Düzensiz göçmenlere bundan sonra gösterilecek muameleyi belirleyen kararların gözden geçirilebilmesi için Yunanistan yetkilileri ile Frontex arasındaki işbirliğinin yasal çerçevesinin netliğe kavuşturulması gerektiği yönünde yaptığımız önerimizi tekrarlıyoruz. HSME ile iletişime geçen kişiler daima, ekip üyelerinin, alınan tüm kararlardan (girişin reddedilmesi, uyruk tespiti, gönderilme, vs.) sorumlu olan Yunanistan yetkililerinin talimatları doğrultusunda hareket ettiğinden emin olmalıdır.

Dublin Sistemi'nin Yeniden Düzenlenmesi

Uluslararası Af Örgütü, üye devletlerin bir taraftan Yunanistan'la dayanışma sergileyip HSME yerleştirmesi bağlamında bu ülkeye personel ve maddi yardım gönderirken, diğer taraftan Dublin II düzenlemesi altında sığınmacıları buraya naklederek Yunanistan sistemi üzerindeki baskıyı devam ettirmelerindeki çelişkiye dikkat çekmektedir. Pek çok korunmasız insan için geç kalınmış olsa da, bir takım üye devletlerin Yunanistan'a iadeleri geçici olarak askıya almış olmasından memnuniyet duyuyoruz. Bu gelişmeler her durumda, devam etmekte olan Mahkeme faaliyetlerinin bir sonucudur. Bu faaliyetlere, Dublin II Düzenlemesi kararınca Yunanistan'a yapılan aktarmaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile uyumlu olup olmadığına karar vermekle yükümlü olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki davalar,⁵ ve Birleşik Krallık ile İrlanda'daki yerel mahkemelerin ihtilaflarında yardımcı olan Avrupa Birliği Adalet Divanı'ndaki davalar da dahildir.⁶

Uluslararası Af Örgütü'nün de aralarında bulunduğu pek çok kuruluş, Yunanistan'da mülteci korunması erişimindeki zorluklar ile göçmenlerin ve mültecilerin içinde buldukları koşulları etraflıca raporlamıştır. Biz, bir taraftan Yunanistan'ın son zamanlarda iltica sistemini düzenlemek için gösterdiği çabaları destekliyor, diğer taraftan ise, ihtiyati tedbirler uygulamaya konulana ve sığınmacılar korunma için etkin bir erişime sahip olana kadar, Yunanistan'a yapılan tüm aktarmaların durdurulması ve sığınma

⁴ Greece: Irregular Migrants and Asylum-seekers Routinely Detained in Substandard Conditions, AI İndeks: EUR 25/002/2010.

⁵ *M.S.S. v Belgium and Greece* (Başvuru No. 30696/09).

⁶ Temyiz Mahkemesi'nin (İngiltere ve Galler) müracaatı, 18 Ağustos 2010, Dava C-411/10 olarak listelenmiştir.

taleplerine, Dublin Düzenlemesi'nin 3. Maddesinin (2) öngördüğü egemenlik hükmü uyarınca, diğer üye ülkelerin kendilerinin yön vermesi gerektiğini söylüyoruz.

Ancak, Uluslararası Af Örgütü, üye ülkelerde iltica kapasitesi oluşturmayı amaçlayan tedbirleri desteklemekle birlikte, Dublin sisteminin acilen geniş çapta bir gözden geçirilmeye ihtiyacı olduğuna inanmaktadır. Bu sistem, Avrupa'nın her yerinde eşit koruma standartlarının mevcut olduğu gibi yanlış bir önerme üzerine kurulu olduğu sürece, temelden işlevsiz ve sığınmacılara karşı haksız bir sistem olmaya devam edecektir. AB üye ülkeleri ilk etapta, Dublin Düzenlemesi üzerinde Komisyon tarafından önerildiği doğrultuda değişiklik yapmakla yapıcı bir şekilde meşgul olmalıdır. Bu öneriler sığınmacıların korunmasını, özellikle aktarmalara karşı yasal çözüm yolları oluşturarak ve sığınmacıların, taleplerini tam ve adil bir şekilde inceleyeceğinin ya da gerekli kabul standartlarını sağlayacağına güvencesini veremeyen ülkelere nakillerini durdurmak için bir mekanizma oluşturarak, desteklemektedir.

Ayrıca, AB üye ülkelerini, üye ülkeler arasında daha adil bir sorumluluk paylaşımı gerçekleştirmek için Dublin sistemini yeniden düzenlemeye, üye ülkelerdeki gerçek koruma standartlarını göz önünde bulundurmaya, ve sığınmacıların, onları belirli bir AB ülkesine bağlayan kişisel tercihlerini, toplumsal bağlarını ya da diğer faktörleri dikkate almaya çağırıyoruz.

Biz, AB üye ülkelerinin, temel haklarla ve mülteci korumasının mihenk taşları olan insancılık ve sorumluluk-paylaşımı ilkeleriyle bağdaşan önlemler alarak, bu insani krizin ortaya çıkardığı zorluklarla başa çıkması için Yunanistan'a yardım etmesi gerektiğine inanıyoruz.

Yanıtınızı bekliyor ve bu konulardaki diyalogumuzun devam edeceğini umuyoruz.

Saygılarımızla,

Nicolas J. Beger
Director
El Office

Karen Moeskops
Director
Belgium (Flemish)

Philippe Hensmans
Director
Belgium (francophone)